

Висоцька М

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»
Інститут мистецтв Адигейського національного університету
(Республіка Адигея)
Південно-Західний університет імені Неофіта Рильського (Болгарія)
Державний педагогічний університет імені Іона Крянге
(Республіка Молдова)
Могілівський державний університет імені А.А.Кулешова
(Республіка Білорусь)

**РЕГІОНАЛЬНІ КУЛЬТУРНІ,
МИСТЕЦЬКІ ТА ОСВІТНІ ПРАКТИКИ**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**
(м.Переяслав-Хмельницький, 12-14 березня 2014 року)

УДК 008 + 7 + 37
ББК 71 + 85 + 74
Р 32

*Друкується згідно з рішенням Вченої ради
Державного вищого навчального закладу
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»
(протокол № 4 від 17.03.2014 р.)*

Р 32 Регіональні культурні, мистецькі та освітні практики: Матеріали міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м.Переяслав-Хмельницький, 12-14 березня 2014 року) / Редкол.: Т.В. Мартинюк, О.М. Ткаченко. – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – 258с.

ISBN 978-617-7055-36-4

У збірнику висвітлено погляди сучасних представників наукової педагогічної та мистецтвознавчої думки з питань щодо теоретико-методологічних засад практичної культурології, мистецтвознавства, педагогіки; організації культурного життя, діяльності соціокультурних та освітніх інститутів, установ культури та освіти в регіонах; цінностей культури і освіти, системи їх поширення; мистецьких медіа- та мультимедійних проєктів, організації мистецьких акцій в регіонах; діяльності регіональних культурно-освітніх центрів, комунікаційних інфраструктур. Окреслені проблеми порушували учасники Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Регіональні культурні, мистецькі та освітні практики».

Матеріали конференції будуть цікавими для студентів факультетів мистецького спрямування, магістрантів, аспірантів, вчителів і викладачів мистецьких дисциплін.

Відповідальність за наукову коректність і оригінальність текстів несуть їх автори.

УДК 008 + 7 + 37
ББК 71 + 85 + 74

ISBN 978-617-7055-36-4

© Т.В. Мартинюк, О.М. Ткаченко, 2014
© Автори статей, 2014

ЗМІСТ

Розділ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЇ, МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА, ПЕДАГОГІКИ

Аліксійчук О.С. Музейна педагогіка в контексті вивчення шкільного курсу світової художньої культури	9
Власенко Е.А. Професійний універсалізм як складова творчої самореалізації майбутніх учителів музичного мистецтва ...	13
Врубель Г.В. Теоретико-методичні аспекти розвитку сценічної витримки концертмейстера хорового колективу	17
Дерменджиева С. Родителски нагласи, познавателна активност и изпреваращо развитие.....	21
Ігнатенко Н.В. Про деякі принципи функціонування системи тестового контролю у ВНЗ.....	28
Карельська Є.В. Аспектне поле проблеми суб'єктів музичної культури	33
Кожевнікова Л.В., Апальков К. Про сутність та зміст поняття "музична культура"	39
Ляшко М.П. Вплив музики на розвиток музичного сприймання в учнів ЗОШ на уроках музики.....	41
Ляшко М.П., Ткачук В. Проблема формування музично-слухових здібностей першокласників на уроках музики	46

екскурсію за власним варіантом маршруту у вільній імпровізаційній формі. Урок в музеї не є звичайною тематичною екскурсією і відрізняється від уроку в школі.

Проведення уроків у музеї має певні труднощі. Наприклад, додаткового вирішення потребують саме такі організаційні питання, як: встановлення контакту з адміністрацією музею, складання шкільного розкладу з врахуванням необхідності розділу класу на підгрупи та затрати часу на дорогу.

Форми і методи, які вже використовуються для вирішення виховних завдань на базі музею є досить різноманітними. Крім традиційних форм (екскурсія, зустріч з цікавими людьми, тощо), це можуть бути: інтерактивний музей на сайті навчального закладу; інтерактивна екскурсія в режимі мультимедіа або особлива форма шкільного музею; заняття, які проводяться на основі матеріалів музею [4].

При розгляді музейної педагогіки, її можливостей в освітньому і виховному процесі, в першу чергу необхідно розглянути модель взаємодії «школа-шкільний музей», оскільки доцільно використовувати потенціал цього унікального закладу (тим більше, що, як правило, він вигідно розташований по відношенню до всіх учасників навчально-виховного процесу). Зародження і становлення моделі «школа-шкільний музей» почалось на рубежі XIX та XX століть. Деяким шкільним музеям вдалось не тільки зберегтись в умовах нового часу, але і продовжити активну діяльність.

Музейна педагогіка має неабиякий виховний потенціал. Ефективність і результат цієї діяльності прямо пропорційно залежать від рівня професійності педагога. У зв'язку з цим варто зазначити, що однією із задач музейної педагогіки є підготовка і підвищення кваліфікації як безпосередньо музейних педагогів, так і всього педагогічного колективу.

Шкільний музей реалізує свої основні функції – науково-документальну, дослідницьку, освітню, тощо. Крім цього, шкільний музей повинен бути центром науково-методичної, дослідно-експериментальної діяльності всього колективу навчального закладу.

Отже, урок у музеї є ефективною та дієвою формою проведення інтерактивних занять з художньої культури у музейному просторі. Методика викладання програмного матеріалу у музеї стимулює учнів до пошуку різноманітних зіставлень, зв'язків, паралелей між різними видами мистецтва, розвиває креативність, формує у підлітків здатність сприймати твори мистецтва, висловлювати особистісне ставлення до них, виховує ціннісні орієнтації, формує розуміння зв'язку мистецтва з культурно-історичним середовищем.

Уроки у музеї дають змогу активізувати навчальний процес, компенсувати можливі недопрацювання в галузі гуманітарної підготовки учнів, збагатити інтелектуальний та творчий розвиток підлітків, навчити їх вести мистецький діалог, систематизувати знання школярів з різних предметів художньо-естетичного циклу.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт загальної середньої освіти / [Костюк О., Левчук Л., Рудницька О., Масол Л. та ін.]; художня культура (проект) О.Костюк, Л.Левчук, О.Рудницька, Л.Масол // Мистецтво та освіта. – 1997. – № 3. – С.2-10.
2. Медведєва Е.Б. Музейная педагогика как новая научная дисциплина / Е.Медведєва, М.Юхневич // Сборник «Культурно-образовательная деятельность музеев». – М., 1997. – С.102-105.
3. Музейная педагогика / Под ред. Н.М. Ланковой // Работа со школьниками в краеведческом музее. – М., 2001. – С.34-37.
4. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О.Пометун, Л.Пироженко // Наук.-метод. посібник – К.: В.С.К., 2004. – 192 с.

Елеонора Власенко
(м. Мелітополь)

ПРОФЕСІЙНИЙ УНІВЕРСАЛІЗМ ЯК СКЛАДОВА ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Проблема якісної професійної підготовки студентів в усі часи була і є предметом пильної уваги науковців. У педагогіці вищої школи постійно триває активний пошук шляхів удосконалення особистісного та професійного розвитку майбутніх фахівців різних спеціалізацій. Особливістю нинішнього часу є необхідність формування спеціалістів, котрі володіють не тільки знаннями, уміннями та навичками, а й здатністю та бажанням самостійно визначати та аналізувати проблеми у конкретній галузі діяльності, творчо та нетрадиційно їх вирішувати.

Мета даної роботи полягає у висвітленні змісту поняття “професійний універсалізм” як складової творчої самореалізації майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Визначення поняття “універсалізм” у контексті педагогічної діяльності не знайшло достатньо ґрунтового відображення у науковій літературі.

У словниках різноманітної спеціалізації розглядається поняття “універсальний” у значенні:

- а) універсальної різносторонньої багатогалузевої інформації;
- б) універсального засобу виконання дій, який має багатоаспектне значення та різнобічне застосування [5, с. 723].

Особистісне вираження має поняття “універсал”, яке визначається у прикладному значенні до будь-якої діяльності та має такі тлумачення:

- а) людина, що володіє багатьма спеціальностями свого фаху;
- б) людина різнобічних багатопланових знань, навичок [5, с. 724].

Наукові дослідження у даній галузі зосереджені на:

- універсальних якостях та здібностях особистості (Н.В. Борисова, Н. М. Лосева та ін.);
- універсальності певних соціальних та особистісних процесів (М.М. Бахтін, Е. О. Галицьких та ін.);
- універсальності буттєвого та вчинкового існування особистості (В. А. Роменець);
- універсальному виконанні складових певної діяльності (Н.В. Борисова,).

У філософському аспекті універсалізм розглядається у ракурсі становлення особистісного та суспільного світогляду та визначається як світоглядна установка на культурний синтез [1, с. 443].

Як бачимо, у вказаних вище поняттях можна простежити спільне смислове поле визначень універсальності виконання будь-якої діяльності як духовно-інформаційної та практично-дієвої комплементації: а) особистісних здібностей; б) фахових знань, вмій та навичок; в) готовності до втілення творчого потенціалу в практичній діяльності. Ці чинники є характерними ознаками професіоналізму у певній діяльності людини. Щодо педагогічного професіоналізму, то він побічно розглядається у науковій, психолого-педагогічній та методичній літературі як результат творчої діяльності педагога.

Ми поділяємо постулат щодо єдності особистісних надбань, професійних вмій та їх творчого втілення в діяльності педагога та хочемо наголосити на тому, що названа тріада найбільш яскраво виявляється у викладанні дисциплін естетично-мистецького циклу, де предметом вивчення є різноманітні аспекти творчих проявів людини в галузі музики, живопису, літератури тощо. Отже, для студентів педагогічно-мистецького профілю творча самореалізація власного потенціалу є необхідною умовою професіоналізму як складової професійного універсалізму.

Аналіз наукових джерел надав можливість окреслити складові професіоналізму педагога, котрі, за нашим переконанням є провідними:

- *когнітивна* - визначається розумінням мети діяльності та засобів її досягнення; освоєнням сукупності психологічних, педагогічних, загальнотеоретичних та спеціальних знань, методів педагогічних досліджень та технології їх практичного застосування у навчально-виховному процесі вищої школи;

- *комунікативна* - відрізняється виробленням сталих конативних та комунікативних норм, високим рівнем емоційної стабільності, готовністю до емоційно-контактної співпраці з колегами, студентами, учнями та їх батьками;

- *креативна* - характеризується систематичним розширенням обсягу фахових знань шляхом саморозвитку та самоосвіти, пошуком нових, нетрадиційних засобів застосування та впровадження їх у педагогічну практику.

Близькими за змістовим наповненням до поняття “професійний універсалізм” є:

- *професійна мобільність* – яка передбачає наявність високого рівня узагальнених професійних знань; готовність до їх оптимального відбору та застосування для виконання різноманітних завдань у галузі власної професії [3, с. 195];

- *професійна майстерність* – що визначається як комплекс властивостей та якостей особистості, котрий забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі [3, с. 30];

- *професійна компетентність* – яка характеризується сформованістю професійного мислення; розвиненістю здатності добирати, аналізувати, синтезувати та доцільно застосовувати здобуті професійні знання у процесі досягнення певної педагогічної мети [3, с. 37].

У названих поняттях, на нашу думку, відображено конкретні аспекти професійної самореалізації особистості у часовому проміжку сучасності (“тут і зараз”), тоді як професійний універсалізм, за нашим переконанням, є особливим комплексним поєднанням професійних здібностей, стійкої особистісної мотивації, досконалості володіння спеціальними знаннями, сформованого професійного світогляду, здатності до продукування творчих ідей у фаховій галузі, готовності до творчої трансформації прийомів та способів педагогічної діяльності у динамічній часовій перспективі індивідуального становлення та творчої самореалізації майбутнього фахівця.

Отже, складові визначення “професійний універсалізм” відображають мотиваційні, світоглядні, когнітивні та творчі аспекти музично-педагогічної діяльності з їх мобільною перебудовою відповідно до вимог суспільного розвитку.

Набуття студентами педагогічно-мистецьких спеціалізацій “професійного універсалізму” є особливим процесом спільної проєктивної діяльності педагога та студентів, який потребує створення методичних передумов, а саме:

1) формування у майбутніх вчителів музичного мистецтва стійкої мотивації постійного фахового саморозвитку шляхом виділення настановних пріоритетів у ставленні студентів до професійної діяльності на основі досвідної редінтеграції;

2) спонукання студентів до особистісно-професійної рефлексії на основі усвідомлення майбутніми фахівцями репродуктивного характеру внутрішніх пізнавальних потреб та поступової трансформації їх у творчо-пошукові відповідно до вимог педагогічної і, зокрема, музично-педагогічної діяльності;

3) актуалізація попереднього соціокультурного та професійного досвіду студентів, яка відбувається шляхом осмислення особистісних особливостей сприймання навколишньої дійсності, системи ціннісних орієнтацій, соціально-психологічних установок та визначення на цій основі індивідуальних способів спілкування та поведінки, обумовлених вимогами педагогічної діяльності;

4) активізація мобільної трансформації професійних знань майбутніх педагогів-музикантів у процесі творчої перебудови власної діяльності – спирається на індивідуально-типологічні особливості студентів, наявний багаж набутих фахових знань, умінь, навичок та характерні відмінності сформованого індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх педагогів;

5) розвиток здатності майбутніх фахівців до генерування творчих ідей у площині музично-педагогічної діяльності – ґрунтується на свідомому опрацюванні комплексних знань, вмінь та навичок зі спеціальної фахової літератури та джерел загальнокультурного змісту (філософського, історичного, культурологічного, музикознавчого тощо), їх творчим переосмисленням та імпровізаційним використанням у музично-педагогічному процесі.

Підсумовуючи вказане вище, ми стверджуємо, що у процесі творчої самореалізації майбутнього вчителя музичного мистецтва професійний універсалізм виступає як складова та результат проєктивного, цілеспрямованого, фахового розвитку, поєднуючи професійну мотивацію, професійну рефлексію, професійну

ментальність, професійну мобільність, професійну педагогічну творчість.

Список використаних джерел

1. Гуревич П.С. Современный гуманитарный словарь-справочник / П. С. Гуревич. – М.: Олимп, ООО “Фирма. Издательство АСТ”, 1999. – 528 с.
2. Дьяченко М.И. Психология: словарь-справочник. Личность, образование, самообразование, профессия / М.И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. – Минск: Харвест, 1998. – 400 с.
3. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії: [навч. посібник] / І. А.Зязюн, Г.М.Сагач. – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
4. Митина Л.М. Личностное и профессиональное развитие человека в новых социально-экономических условиях/ Л.М.Митина // Вопросы психологии. – 1997. –№4. – С. 28–38.
5. Ожегов С.И. Словарь русского языка: 57 000 слов [под ред. Н.Ю. Шведовой] / С.И.Ожегов. – 16- е изд., испр. – М.: Русский язык, 1984. – 797 с.
6. Роменець В. А. Психологія творчості : [навч. посібник для студ. вищ. навч. закл] / В.А.Роменець. – 2 видання, доповн. – К. : Либідь, 2001. – 286 с.

Ганна Врубель
(м. Мелітополь)

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СЦЕНІЧНОЇ ВИТРИМКИ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ

Проблема розвитку сценічної витримки у музиканта-виконавця завжди привертала увагу психологів, педагогів, музикознавців. Вченими розглядаються проблеми естрадного хвилювання (О. Готсдинер, Л. Бочкарьов, О. Кондаш та ін.), емоційної стійкості (Б. Берман, Л. Бучек), емоційно-вольової саморегуляції та самоконтролю (В. Касимов, О. Конопкін, Д. Юник), сценічного поведіння та творчості (Б. Захава, Н. Рождественська, К. Станіславський, А. Толшин). Всі наведені підходи відносяться до сольного виконання, разом з тим вказана проблема є надзвичайно важливою для діяльності концертмейстера, адже при виникненні певних естрадних помилок неприпустимо ні зупинитися, ні виправляти свої неточності, так само як і виражати свої почуття